

CAHİLLER DE OLMASA AKILLI GEÇİNERLER NE YAPACAKTI

Geçtiğimiz günlerde Sayın İlber Ortaylı sosyal medya için şunu demişti: “Sosyal medyaya eyleme geçmiş bir cehalet diye bakıyorum.” Yine Sayın Ortaylı, 2 Mart 2017 tarihli olarak twitterda yer alan bir paylaşımında ise “Cehaletin eyleme geçmiş hali çok tehlikelidir.” ifadesini kullanmıştı.¹

Sosyal medya birçok şeyi olumsuz etkilemektedir. Türk mutfağı, Türk mutfak kültürü ve dolayısı ile aşçılarımızda bundan nasibini almaktadır. Sosyal medyaya bakış açımı derinlemesine burada yazıp asıl konuyu dağıtacak değilim. Bu konulardaki belli düşüncelerim yazdığım yazılarda zaten vardır. Çok merak eden o yazılarımı da bularak okuyabilir.

Bu yazımda 21 Mayıs 2022 tarihinde çocuklarımıza ve toplum sağlığına olumsuz örnekler içeren paylaşımı nedeniyle kınama açıklaması yayınlayarak tepki verdiğimiz kişinin ya da ekibinin yönettiği sosyal medya hesaplarını eldeki verilere göre değerlendireceğim.

Daha önceden başarılı olmak nedir? Neye göre, kime göre nasıl başarılı olunur? Başarı nedir, ne değildir? Konusunda örneklerle derinlemesine analiz yaptığım bir çalışmamı paylaşmıştım. Bu çalışma içerisinde de birazdan aşağıda yer vereceğim bazı konuları anlatmış ve toplumun sosyal medya üzerindeki takipçi sayılarına bakarak başarılı zannettiklerini örneklerle orada da yazmıştım.²

Şimdi gelelim asıl konuya... Aşağıda yer vereceğim değerlendirmelerim arşiv kayıtlarımızla elde edilmiş olan ve düşünebilen herkesin ulaşabileceği bazı sıradan istatistiksel bilgileri içerecektir.

İNSTAGRAM SAYFASINDAKİ CEHALET ORANI

21 Mayıs 2022 tarihinde tepki verdiğimiz kişi, instagramda yer alan söz konusu paylaşımını tepkimizden kısa bir süre sonra silmiş. Burada kendisinin yaklaşık olarak 1 milyon 400 bin takipçisi bulunuyor. 1 milyon 400 bin takipçisi olan bir hesabının toplum sağlığına ve çocukların sağlığına zarar verici paylaşımına yaklaşık 40 yorum yapılmış. Bilimsel çalışmalar göz önüne alındığında yiyecek-içecek sektöründe +18 olarak yayınlanması gereken bir içeriğe binlerce beğeni geldiğini göz önüne alırsak, basit ortalama hesaplarıyla bu kişinin instagramda bulunan 1.4 milyon takipçisinin yüzde 90'ının cahil olduğunu rahatlıkla varsayımsal olarak bile olsa ifade edebilirim. Ancak daha fazla net istatistiksel bilgi gerekeceği için bunu kesin olarak kanıtlayamam. Bu yüzden içeriğe instagramda yorum yapanların oranı üzerinden de bir bakalım.

1 milyon 400 bin takipçisi olan instagram sayfasında özellikle çocuklar için zararlı olan ürünleri teşvik eden bir paylaşım 40 yorum yapılmış. Şu an silindiği için ulaşılamayacak olan bu paylaşımındaki yorumlar, paylaşımın silinebileceği düşünüldüğü için zaten önceden arşivlenmişti. Bu paylaşımı ve yorumları incelediğimizde gördük ki, 12 kişi gayet seviyeli şekilde ilgili gönderiye yorum yazarak tepkilerini ortaya koymuş. Bu kişiler böyle zararlı ürünlerin reklamının yapılması hakkında söz konusu paylaşımı yapan kişiye hitaben içeriği yakıştıramadıkları çerçevesinde görüşler bildiren yorumlar yazmış. Bunlar arşivlerimizde de yer almıştır. Düşününüz 1.4 milyon takipçisi olan bir hesapta böylesine önemli bir konuya sadece 12 kişi vermesi gereken tepkiyi vermiş.

Instagramda o zararlı içeriğe 40 yorum yapılmış dedik. Bu yorumları yapanlardan yaklaşık 28 kişi paylaşımına deyim yerindeyse güle oynaya yorumlar yaparak asıl konuya tepkisiz kalmış şekilde çocuklar için zararlı olan içeriği bir nevi onaylamış. Yalnızca 12 kişi olumsuz yönde yorum yaparak konuya tepki vermiş.

Buda bize şunu gösterir: Söz konusu kişinin 1.4 milyonluk sosyal medya hesabının ilgili paylaşımı dahil geçmiş paylaşımlarına da instagramda yorum yapanların, dolayısı ile ilgili kişiyi takip ederek yorum yazanların ortalama yüzde 70'i kesin cahildir. Bu hesabı takip ederek sayfada yorum yazanlar içinde ise ortalama yüzde 30 civarında eğitimli ve duyarlı bir kitle bulunmaktadır. Tabi çocukların zararına olan bir paylaşımı beğenmiş olarak onayladığını bir nevi belirtmiş olan da binlerce beğeni var olmuş olabilir. Beğenilerin sayısını arkadaşlarımız o an için instagramın mevcut özelliklerinden dolayı tek tek saymamıştır.

YOUTUBE KANALINDAKİ CEHALET ORANI

YouTube da ise durum çok farklı ve daha vahim. Buradaki videoya yorum yapan 200 kişilik kitlenin yüzde 99'unu net cahil olarak niteleyebiliriz. Burada sadece 2 kişi konuyu sorgular nitelikte yorumlarda bulunmuş.

Bunlardan Ayşe Sultan Güneroglu isimli bir hesap biri şöyle demiş: “Bunların içindeki malzemelerini incelediğimiz bir video da yapabilir misiniz? Ne demektir, nereden gelir, nasıl üretilir?” (Bknz: Bölüm-Görsel İçerikler, Sayfa 12)

Youtubeda yer alan diğer yorumda ise Traxex isimli bir hesap şöyle yorum yazmış: “Hepsi pis zararlı uzak durulması gereken yiyeceklerdir.” (Bknz: Bölüm-Görsel İçerikler, Sayfa 11)

Tabi içeriği paylaşanın genel olarak youtube kanalında yazılan yorumların hepsini okuduğu neredeyse işine gelen tüm yorumlara yaptığı beğenilerden de bellidir. Ama içerik paylaşıcısı yukarıdaki yorumları yazanların ne demek istediğini kasıtlı olarak görmezden gelmiştir. Tıpkı aynı eylemin instagramda yer alan tepki yorumlarına da uygulanmış olması gibi...

Bu iki kişi dışında şu an itibari ile ortalama 200 kişi tarafından yazılmış olan yorumların 200'ü meselenin ciddiyetinden uzak cahilce yazılmış yorumlardır.

Buda şu demek oluyor: Çocuklar için zararlı olan bir içeriğe 24 saat içinde 200 kişi tarafından yazılmış yorumları değerlendirirsek; 2 milyon 280 bin takipçisi bulunan hesabın videosuna bir gün içinde yorum yazmış olanların tam olarak yüzde 99'u cahildir. Yüzde 1'lik bölümde ise yukarıda yer alan 2 kişi yer alıyor.

An itibariyle YouTube üzerinden bu videoyu izlemiş olan 23 bin kişiden 1500'ü bir nevi içeriği onayladığını belirtir beğenide bulunmuş. Kısacası 23 bin kişi içinde bu videoyu beğenerek onayladığını kanıtlamış olan 1500 kişinin tamamına açık ve net olarak cahil diyebiliriz.

Buradan yola çıkarak ilgili kişinin YouTube üzerinde yer alan 2 milyon 280 bin takipçisinin çok büyük bir bölümünün cahil olduğunu varsayımsal olarak bile olsa ifade edebilirim. Ancak daha fazla istatistiksel bilgi gerektireceği için bunu kesin olarak kanıtlayamam. O yüzden bu kişinin YouTube üzerindeki ilgili paylaşımına yorum yapmış olanları baz almak çok daha doğru olacaktır. Burada ise yorum yapmış olan 200 kişiden sadece 2 kişinin bazı konuların farkında olduğu sonucuna varıyoruz. 198 kişilik bir kitle, yani ortalama yüzde 99'una tekabül eden bir cehaleti önümüze çıkartıyor. Yüzde 1'de ise, bazı ciddi konuların farkında olduğu belli olan söz konusu o 2 kişi yer alıyor.

YouTube üzerinden videoyu an itibari ile 23 bin kişi izlemiş. Bunlardan 1500'ü videoyu beğenmiş. Az önce yukarıda bunun ortalamasına bakacak olursak 1500 kişinin tamamını bu videoyu beğenerek onayladığı için cahil olarak nitelendirebiliriz demiştim. Şimdi 23 binden 1500'ü çıkartıp geriye kalan 21 bin 500 kişinin tepkisiz kaldığını varsayabiliriz. Yine bu 21 bin 500 kişilik kitlenin YouTube takipçileri içinden mi ya da dışından mı veya beğenme yapanların takipçilerinden mi vb. Gibi birçok detay da değerlendirilmeli ki bu kitle hakkında net bir sonuca varabilelim. Bunu da ancak YouTube yetkilileri biliyordur.

O yüzden eldeki verilerle videoyu beğenen 1500 kişiyi, videoyu izlemiş olan 23 bin kişi içinde değerlendirerek şunu varsayımsal olarak söyleyebiliriz: 23 bin kişinin yüzde 6.5'i yani ortalama 1500'e yakın olan rakam olarak tamı tamına 1495'i cahildir. Geriye kalan tepkisiz kitle, takipçiler içinde mi bilemiyoruz. Ancak bu hesapta yüzde 93.5'i oluşturan kitle, muhtemelen yorumlarda da yer almamış olan tepkisiz bir kitledir ve niteliği nedir mevcut verilerle bunu tam olarak söylemek güçtür.

Bu değerlendirmelerden sonra Facebookta bulunan 1 milyonluk kitlesini zaten değerlendirmeye gerek yoktur.

Yukarıdaki hesaplamalara göre ilgili kişinin takipçilerinin çok büyük bölümü için duyarsız, yozlaşmış ve düşünmeyen bir kitleyi oluşturmakta olan cahil bir topluluk diyebiliriz.

Zaten cahiller de olmasa akıllı geçinenler ne yapacaktı dimi... Eğer Kitleler cahil olmasa nasıl ilgileri çekilip yönetilecekti...Zaten bazılarının çarkı cahillerin çalışmayan kafalarıyla dönermiş. Bu sözü çok benzer şekilde biri söylemişti. Acaba gerçekten o sözü söylemiş miydi...Sahi kimdi bu sözü söylemiş olan...

Tolgahan Gülyiyen

Dünya Türk Mutfağı Akademisi – Türk Mutfağı Diriliş Hareketi

Kurucu Genel Başkanı

-
- ¹(İlber Ortaylı / Twitter: <https://twitter.com/ilberortayligsu/status/837374304476147714?lang=en>)
 - ² (Tolgahan Gülyiyen / Başarılı Olmak Nedir : <https://www.tmdh.net/makaleler/item/271-basarili-olmak-nedir-neye-gore-kime-gore-nasil-basarili-olunur.html>)

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

GÖRSEL İÇERİKLER

twitter.com/ilberortayligsu/status/837374304476147714?lang=en

Tweet

İlber Ortaylı
@ILBERORTAYLIGSU

Cehaletin eyleme geçmiş hali çok tehlikelidir.

12:49 PM · Mar 2, 2017 · Twitter for iPhone

2,985 Retweets 31 Quote Tweets 8,553 Likes

Arşiv Görsel No: 03

Konu: Refika Birgül - Cips / Fabrikasyon ve Hazır-İşlenmiş Gıda Reklamı

hktozar @refikabirgul sagliksiz urunlerin reklamini yapmaniz size zarar veriyor...

16h 1 like Reply Send See translation

zeynepqnr @refikabirgul 🥰🥰🥰🥰🥰

19h Reply Send

refikabirgul @zeynepqnr 🥰
@ceydakasabali bir dahakine senide bekleriz o zaman 🤪

19h 4 likes Reply Send See translation

zeynepqnr Cips canavarı @ceydakasabali na göre bi video olmuş😂😂😂

19h 3 likes Reply Send See translation

♥ refikabirgul

refikabirgul @zeynepqnr 🥰
@ceydakasabali bir dahakine senide bekleriz o zaman 🤪

19h 4 likes Reply Send

Kayıt Tarihi: 21 Mayıs 2022

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Konu: Refika Birgül - Cips / Fabrikasyon ve Hazır-İşlenmiş Gıda Reklamı

Arşiv Görsel No: 03

Comments

enpecen Hiçbiri çok sağlıksızlar

18h Reply Send See translation

sayilirmeral Çok sağlıksız bizim eve hic girmez.Hepiniz yaşını başını almış,kilolu insanlarsınız.Bu olmamıs.

1h Reply Send See translation

Kayıt Tarihi: 21 Mayıs 2022

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiye

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Arşiv Görsel No: 03

Konu: Refika Birgül - Cips / Fabrikasyon ve Hazır-İşlenmiş Gıda Reklamı

Comments

NITAZI ERDOĞAN 18h 1 like Reply Send

nesrintoroser Çok sağlıksız.Neden? 🙄 14h Reply Send See translation

yellowmimoza Refika hanım böyle sağlıksız ürünlerde sizi görmek üzücü. 15h 1 like Reply Send See translation

mahinur.balta Hiçbiri... sağlığa zarar paketler 19h 1 like Reply Send See translation

designer_yasemin_karaduman 100 çeşidi aşkın atalık 🍅 domates türü 🍅 40 çeşit biber 🌶️ ve türkiyede olmuyan birçok sebze kale pakcoy renkli pazı 🌲 mor bezelye 🍓 renkli mısır ve hiçbir yerde bulamıyacığınız tarifler hobi bahçeciliği merak edenleri sayfama beklerim 🍳 11h Reply Send See translation

Kayıt Tarihi: 21 Mayıs 2022

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Arşiv Görsel No: 02

Konu: Refika Birgül - Cips / Fabrikasyon ve Hazır-İşlenmiş Gıda Reklamı

- Comments**
- elemayelemay Sizi sağlık lı ürünlerin tanıtımını yaparken gördüğümüz için bu reklam bizi şaşırttı doğrusu yaniliyormuyum
- 18h 3 likes Reply Send See translation
- filizlerim Bayıldım yaaaa 🙌🙌
- 18h Reply Send See translation
- buec603 Hangisi sirke tatlıysa, o guzel kesinlikle 😊😊😊
- 18h Reply Send See translation
- yasemin_kitchenn Sağlık için çok ZARARLI
- 18h Reply Send See translation
- buketskitchen Cips delisiyim çok seviyorum 😊
- 19h 1 like Reply Send See translation
- 571yesim Hayır ben sizden böyle bi reklam beklemem bekleyemem insalık adına 😞
- 18h 2 likes Reply Send See translation

Kayıt Tarihi: 21 Mayıs 2022

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Arşiv Görsel No: 01

Konu: Refika Birgül - Cips / Fabrikasyon ve Hazır-İşlenmiş Gıda Reklamı

Comments

 bilgekeysan Pembe yanaklıda koptum 😂😂
23m Reply Send See translation

 bolca_eksi_maya Böyle sağlıksız bir ürünün reklamı hiç güzel olmamış 😞. Kendi yaptığınız eksi mayalı cipsler daha güzeldi
18h 6 likes Reply Send See translation

 mutfakkguncesii Çok eğlenceli 😍
18h Reply Send See translation

 5671335_. Böyle reklam yakışmadı hiç
11h Reply Send See translation

 inantunc_ Bu sağlıksız ne olduğu belli olmayan maddelerin reklamını size hiç yakıştıramadım.
1h Reply Send See translation

 eelif_gulerr 🙄 hiçbiri
15h Reply Send See translation

Kayıt Tarihi: 21 Mayıs 2022

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Kayıt Tarihi: 22 Mayıs 2022

Comments 201

Sevda Kaymaz • 1d ago

çok iyiii 😂😂😂😂😂

Translate to English

TraXeX • 10h ago (edited)

Hepsi pis zararlı uzak durulması gereken yiyeceklerdir

Translate to English

Hacer D. • 1d ago

Tombi bim marketlerde var bu arada

Translate to English

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

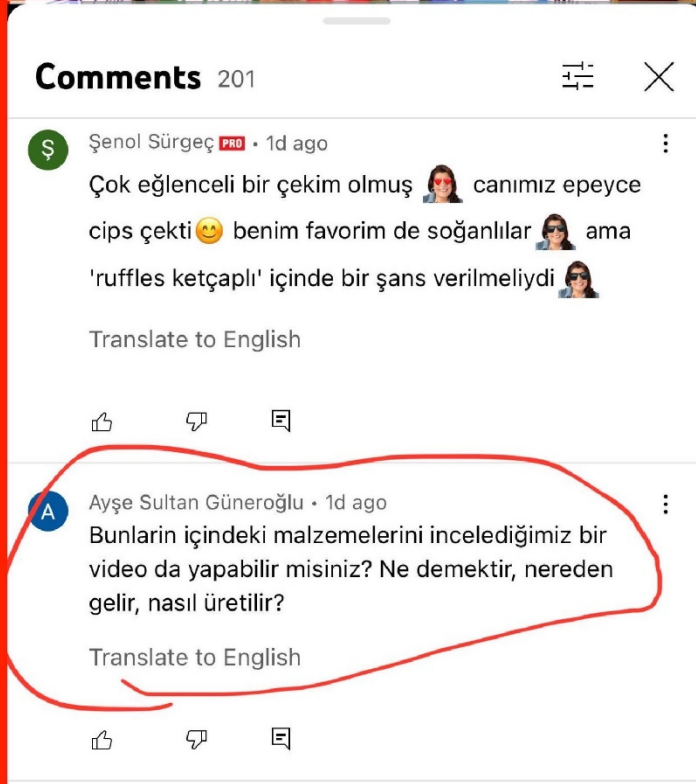
TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Kayıt Tarihi: 22 Mayıs 2022

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Yasal Uyarı: Eser sahibinin izini olmaksızın sitemiz üzerindeki tüm içeriklerin tamamının veya bir kısmının kötü niyetli kişilerce herhangi bir şekilde çıkar elde etme amaçlı olarak kullanımı uluslararası yasalar çerçevesinde suç teşkil etmektedir. Sitemizde yer alan tüm içeriklerin ve projelerin yasal telif hakları ilgili kanunlar çerçevesinde kurumumuza aittir. Yasalar çerçevesinde yüz kızartıcı suçlar arasında bulunan fikir ve sanat eseri hırsızlığı gibi konularda suç teşkil edecek bir eylemde bulunmadan önce lütfen bu konular ile ilgili olarak [yasal uyarılar](#) kısmını ve bulunduğunuz ülkelerde geçerli olan ilgili konudaki uluslararası yasaları titizlikle okuyunuz.

Legal Warning: The use of all or some of the content on our site by malicious people for any purpose without the permission of the author is a crime within the object of international laws. Legal copyrights of all content and projects on our site belong to our institution within the object of relevant laws. Before taking any action that will constitute a crime, such as the theft of intellectual and artistic works; please carefully read the [legal warnings section](#) regarding these issues and the relevant international laws in the countries you are in.

YAZAR: Sayın Tolgahan Gülyiyan

KONU: REFİKA BİRGÜL'ÜN SOSYAL MEDYA TAKİPÇİLERİ HAKKINDA İSTATİKSEL DEĞERLENDİRME

TARİH: 22 MAYIS 2022

BELGE NO: Y-014821

DOSYA NO: 0070-K

Yasal Uyarı: Eser sahibinin izini olmaksızın sitemiz üzerindeki tüm içeriklerin tamamının veya bir kısmının kötü niyetli kişilerce herhangi bir şekilde çıkar elde etme amaçlı olarak kullanımı uluslararası yasalar çerçevesinde suç teşkil etmektedir. Sitemizde yer alan tüm içeriklerin ve projelerin yasal telif hakları ilgili kanunlar çerçevesinde kurumumuza aittir. Yasalar çerçevesinde yüz kızartıcı suçlar arasında bulunan fikir ve sanat eseri hırsızlığı gibi konularda suç teşkil edecek bir eylemde bulunmadan önce lütfen bu konular ile ilgili olarak [yasal uyarılar](#) kısmını ve bulunduğunuz ülkelerde geçerli olan ilgili konudaki uluslararası yasaları titizlikle okuyunuz.

Legal Warning: The use of all or some of the content on our site by malicious people for any purpose without the permission of the author is a crime within the object of international laws. Legal copyrights of all content and projects on our site belong to our institution within the object of relevant laws. Before taking any action that will constitute a crime, such as the theft of intellectual and artistic works; please carefully read the [legal warnings section](#) regarding these issues and the relevant international laws in the countries you are in.
